

Střední škola, základní škola a mateřská škola pro sluchově postižené
Holečkova 4, Praha 5

Preventivní program

Školní rok 2021/2022

Obsah

1. Úvod	4
2. Charakteristika školy	4
3. Obecné zaměření preventivního programu a legislativa	5
4. Definování typů rizikového chování a strategie řešení problémů	6
4.1. Záškoláctví	6
4.1.1. Strategie boje proti záškoláctví	6
4.2. Šikana a kyberšikana	6
4.2.1. Strategie boje proti šikaně	6
4.2.2. Strategie při výskytu šikany	7
4.3. Vandalismus a další formy násilného chování.....	7
4.3.1. Strategie boje proti vandalismu	7
4.4. Drogová závislost, alkoholismus a tabakismus.....	7
4.4.1. Alkohol.....	7
4.4.2. Tabák	8
4.4.3. Drogy	8
4.4.4. Strategie boje proti závislostem na návykových látkách.....	8
4.5. Netolismus.....	8
4.5.1. Strategie pro boj s netolismem	8
4.6. Politický a náboženský extremismus, xenofobie, rasismus, antisemitismus, homofobie.....	9
4.6.1. Strategie pro boj s extremistickými názory a intolerancí	9
4.7. Poruchy příjmu potravy	9
4.7.1. Strategie pro boj proti poruchám příjmu potravy	9
4.8. Finanční negramotnost.....	9
4.8.1. Strategie boje proti finanční negramotnosti	10
4.9. Rizikové sexuální chování	10
4.9.1. Strategie boje proti rizikovému sexuálnímu chování	10
5. Analýza současného stavu.....	10
6. Cíle preventivního programu a cílové skupiny	11

6.1.	Krátkodobé cíle.....	11
6.2.	Střednědobé cíle.....	12
6.3.	Dlouhodobé cíle	12
7.	Způsoby realizace preventivního programu.....	12
7.1.	Koordinace preventivních aktivit na škole	12
7.2.	Metody práce	12
7.3.	Metodické učební materiály a další pomůcky.....	12
7.4.	Spolupráce s odborníky	13
7.5.	Vzdělávání pedagogů.....	13
7.6.	Aktivity pro rodiče	13
7.7.	Aktivity pro žáky	13
7.8.	Zařazení preventivních témat do výuky	13
7.8.1.	Mateřská škola	13
7.8.2.	Základní škola	14
7.8.3.	Střední škola	14
7.9.	Třídnické hodiny	15
8.	Zhodnocení aktivit školního roku 2020/2021.....	15
9.	Předpokládané aktivity pro školní rok 2021/2022	16
10.	Nadstavbové aktivity v rámci školy	17
11.	Celkový rozpočet	17
12.	Závěr	17

1. Úvod

Preventivní program je nedílnou součástí školního vzdělávacího programu a vychází ze školní strategie primární prevence. V letošním školním roce 2021/2022 zůstává základním principem školní prevence na naší škole poskytnutí informací, které vedou děti a mládež k odmítání všech druhů sebedestructivního chování a porušování zákona. Na tvorbě a realizaci školního preventivního programu se podílí celý pedagogický sbor a odborníci, kteří se zabývají prevencí sociálně patologických jevů. Koordinaci tvorby a vyhodnocení realizace zajišťuje školní metodik prevence.

2. Charakteristika školy

Název školy, adresa:	SŠ, ZŠ a MŠ pro sluchově postižené Holečkova 4 150 00 Praha 5 IČO 48 13 43 68
Zřizovatel:	MŠMT ČR
Kontakty:	telefon: 226 299 321 fax: 226 299 399 www stránky: www.skolaholeckova.cz email školy: skoly.sp@post.cz
Ředitel školy:	Mgr. et Mgr. Václav Chmelíř
Zástupci ředitele školy:	Bc. Jitka Králová M.B.A Mgr. et Mgr. Miloslava Mizerová Mgr. Vlastimil Vácha
Psychologové:	Mgr. Hana Gerner Mgr. Marie Kolková Mgr. Helena Bendová
Výchovný poradce:	PaeDr. Viola Rašínová
Školní metodik prevence:	Ing. Jelena Malá
Počet žáků na ZŠ:	78
Počet žáků na OU, SOU, SŠ:	122

3. Obecné zaměření preventivního programu a legislativa

Školní preventivní program se zaměřuje na následující sociálně negativní jevy a svým působením se jim snaží předcházet:

- záškoláctví
- šikana a kyberšikana
- vandalismus a další formy násilného chování
- drogová závislost, alkoholismus a tabakismus
- netolismus
- politický a náboženský extremismus, xenofobie, rasismus, antisemitismus, homofobie
- poruchy příjmu potravy
- finanční negramotnost
- rizikové sexuální chování.

Preventivní program vychází z těchto zákonů:

- ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.
- usnesení č. 2/1993 Sb. Usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součástí ústavního pořádku České republiky.
- zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).
- zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů.
- zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.
- zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže).
- zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).
- zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.
- zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.
- zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.
- zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí.
- zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.
- zákon č. 257/2000 Sb., o probační a mediační službě.
- zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů.
- zákon č. 65/2017 Sb., zákon o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek.
- Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů.

vyhlášek:

- vyhláška č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky.
- vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních.
- vyhláška č. 116/2011 Sb., kterou se mění vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních.

metodických pokynů:

- metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních (dokument MŠMT č.j.: 21291/2010-28) a přílohy.
- metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j.: MSMT-21149/2016).
- Národní strategie finančního vzdělávání 2.0.
- Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019 – 2027.
- Akční plán realizace národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019 – 2021.

a ze Školní preventivní strategie na období 2019 – 2023.

4. Definování typů rizikového chování a strategie řešení problémů

4.1. Záškoláctví

Za záškoláctví je považována neomluvená absence žáka základní či střední školy při vyučování. Jedná se o přestupek, kterým žák úmyslně zanedbává školní docházku. Záškoláctví je rozlišováno na pravé záškoláctví, záškoláctví s vědomím rodičů, záškoláctví s klamáním rodičů, útoky ze školy, odmítání školy. Příčinou záškoláctví mohou být konfliktní situace v rodině (nevhodné domácí prostředí, nezáměr/přehnaný zájem rodičů o výsledky potomka), či ve škole (strach z negativního hodnocení, šikana), nebo způsob trávení volného času (experimenty s návykovými látkami a závislost, glorifikace negativního chování v médiích, nevhodné vzory, tlak vrstevníků).

4.1.1. Strategie boje proti záškoláctví

- motivování studenta: Žák je seznámen se školním řádem a je u něj posilován kladný vztah ke škole, ke svým spolužákům a k učitelům, jsou mu nabídnuty zájmové aktivity. Žákovi jsou představovány pozitivní vzory.
- motivování školního kolektivu: Je posilováno zdravé klima ve škole a kladný vztah ke škole. Třídní učitel komunikuje s žáky v rámci třídnických hodin.
- spolupráce s rodinou: Škola se přiměřeně zajímá o rodinné prostředí žáka a v případě potřeby nabízí pozitivní vzory. Škola pravidelně informuje rodiče o vzdělávání žáka a společně řeší jeho problémy.
- zajištění konzultace s odborníkem: Žákovi je zajištěna konzultace u školního psychologa.

4.2. Šikana a kyberšikana

Za šikanu je považováno jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrožit nebo zastrašit žáka, či skupinu žáků. Projevuje se cílenými a opakovanými fyzickými a psychickými útoky vůči žákovi, či žákům, kteří se neumí, nebo nemohou bránit. Kyberšikana je pak jednou z forem psychické šikany, při níž jsou zneužívány informační a komunikační technologie. Důležitými znaky šikany je záměrnost a nepoměr sil.

4.2.1. Strategie boje proti šikaně

- informovanost: Pedagogové jsou v oblasti prevence šikany vzdělávání, vědí o společném postupu v případě vyskytnutí šikany a jsou vedeni k rozpoznávání varovných signálů šikany.

- primární prevence: V třídnických hodinách, ve výuce, ve školních i mimoškolních programech mimo vyučování učitelé vedou komunikaci se svými žáky a budují pozitivní klima. Žákům je vysvětleno nebezpečí šikany a kyberšikany.
- spolupráce s rodinou: Rodiče jsou seznámeni s bojem školy proti šikaně.
- spolupráce s odborníky: Žákům jsou zajištěny konzultace u školního psychologa. O nebezpečí a následcích šikany se žáci dozvídají z přednášek a divadelních představení, kde jsou rozebírány scénáře šikany i kyberšikany.

4.2.2. Strategie při výskytu šikany

V případě šikany v počáteční fázi je veden rozhovor s těmi, kdo na šikanu upozornili, a s oběťmi. Poté jsou nalezeni vhodní svědci a jsou s nimi vedeny rozhovory. Obětem je zajištěna ochrana. Následně je veden rozhovor s agresorem či agresory. O všem je sepsán zápis.

V případě pokročilé šikany s neobvyklou formou jako je výbuch skupinového násilí vůči oběti, musí být uskutečněna domluva pedagogických pracovníků na spolupráci a postupu vyšetřování. Oběti je poskytnuta ochrana a pomoc. Je zabráněno domluvě agresorů, kteří by následně mohli křivě vypovídat. Daný incident je nahlášen na Policii ČR. O všem je sepsán zápis.

4.3. Vandalismus a další formy násilného chování

Za vandalismus je považováno svévolné poškozování a ničení veřejného i soukromého majetku. Ve škole se jedná nejčastěji o poškozování majetku, či věcí spolužáků. Agresivním chováním pak chápeme porušování sociálních norem, jehož je vandalismus součástí. Příčinou vandalismu může být nuda, radost z ničení, tlak vrstevníků, snaha zavděčit se a ukázat se, chybné osvojení si společenských norem.

4.3.1. Strategie boje proti vandalismu

- motivování studenta: U žáka je rozvíjen kladný vztah k sobě samému a ke společnosti. Jsou mu nabídnuty zájmové aktivity jako smysluplné využití volného času. Je u něj podporován zdravý životní styl a duševní zdraví.
- motivování školního kolektivu: Učitelé vytvářejí pozitivní klima ve škole a posilují kladný vztah ke škole. V rámci třídnických hodin jsou s žáky rozebírány pozitivní vzory.
- spolupráce s rodinou: Škola se přiměřeně zajímá o rodinné prostředí žáka a v případě potřeby nabízí pozitivní vzory. Škola pravidelně informuje rodiče o chování žáka a společně řeší jeho problémy.

4.4. Drogová závislost, alkoholismus a tabakismus

Návykovými látkami označujeme chemické látky primárně působící na centrální nervovou soustavu a způsobující dočasné změny vědomí a chování. Mezi tyto látky patří alkohol, tabák, konopné drogy (marihuana, hašiš, hašišový olej), těkavé látky (ředidla, rozpouštědla, lepidla) stimulační látky (pervitin, kokain), opioidy (analgetika, heroin), halucinogeny (LSD), či léky užívané bez doporučení lékaře. Závislost jako nutkavé užívání návykových látek bez ohledu na důsledky vzniká po delší době kontinuálního užívání návykových látek.

4.4.1. Alkohol

Alkohol je nejužívanější a dobře dostupnou návykovou látkou v ČR. Jedná se o legální návykovou látku, jejíž konzumace a prodej je podmíněn zletilostí (18 let věku). Má tlumivé účinky na centrální nervový systém, ale působí komplexně na všechny orgánové soustavy. Při dlouhodobé konzumaci jsou poškozována játra, nervový systém, trávicí a další systémy lidského těla. Důvodem užívání alkoholu u

mládeže je snaha zapadnout do kolektivu, mylné chápání alkoholu jako symbolu nezávislosti a prostředku vymezení vůči autoritě, nevhodné vzory v rodině.

4.4.2. Tabák

Tabákové výrobky se vyskytují ve formě zápalného tabáku, bezdýmného tabáku, či elektronických zařízení určených k inhalování. Závislost na tabáku se projevuje fyzickou a psychosociální závislostí. Fyzická závislost je způsobena působením nikotinu na receptory v mozku a při opakovaném příjmu dochází k zvyšování nároků na denní dávky. Psychosociální závislost spočívá v naučených vzorcích chování, které vyvolávají chuť na cigaretu. Dlouhodobé užívání tabáku poškozuje dýchací, oběhový a další systémy lidského těla. Škodlivé je i pasivní kouření. Důvodem užívání je snaha zapadnout do kolektivu, nevhodný prostředek v boji se stresem, nevhodné vzory v rodině, mylné chápání kouření jako symbolu nezávislosti.

4.4.3. Drogy

Konopné drogy mohou zapříčinit psychické problémy (úzkost, deprese). Těkavé látky zapříčiňují rychlou a krátkodobou euforii, při které se mohou projevit zrakové a sluchové halucinace. Těkavé látky trvale poškozuji mozek. Stimulační látky mají budivý efekt, vyvolávají euforii, zvyšují krevní tlak, zrychlují myšlení. Jejich užívání může vést k srdečním, oběhovým a dalším problémům. Opioidy potlačují bolest, apatie se střídá s nespavostí a podrážděností. Nežádoucím účinkem je utlumení dýchání ohrožující život. Halucinogeny vyvolávají změny ve vnímání, myšlenkách a emocích. Vyvolávají poruchy paměti, úsudku a pozornosti.

4.4.4. Strategie boje proti závislostem na návykových látkách

- informovanost studenta: Žákům jsou představena rizika užívání návykových látek a jejich výrazně negativní dopad na jejich psychický i fyzický stav. Je u nich podporován zdravý životní styl a smysluplné využití volného času.
- spolupráce s rodinou: Škola řeší výskyt návykových látek u studenta s rodiči. V případě špatných vzorů v rodině se snaží nabídnout alternativu v podobě pozitivních vzorů.
- spolupráce s odborníky: Žáci jsou v průběhu přednášek zajišťované Policií ČR seznamováni nejen s negativními dopady užívání drog, ale i s postihy, jaké jim hrozí při užívání drog nelegálních.

4.5. Netolismus

Za netolismus označujeme závislost na tzv. virtuálních drogách jako jsou počítačové hry, sociální sítě, internetové služby, videa, mobilní telefony, televize a další. Netolismus vede poruchám pohybového aparátu a vizuálního systému a k psychologickým a sociálním rizikům jako je nedostatek spánku, zhoršení mezilidských vztahů a poruchy soustředění. Významným rizikem je také odtržení od reality. Důvodem vzniku závislosti je snadná dostupnost virtuálních drog, nedostatečná rodičovská kontrola, jednodušší uspokojení potřeb, snaha zapadnout do kolektivu.

4.5.1. Strategie pro boj s netolismem

- motivace studenta: Žákovi jsou nabízeny alternativní možnosti trávení volného času v podobě zájmových kroužků, upozornění na pořádané akce sportovního i kulturního charakteru. Jsou podporovány vztahy ve třídě a zlepšení sociálního klimatu.
- spolupráce s rodinou: Upozornění na rizika netolismu a jejich nežádoucí důsledky.
- spolupráce s odborníky: Žákům jsou představeny odborné zdroje informací o bezpečném chování na internetu.

4.6. Politický a náboženský extremismus, xenofobie, rasismus, antisemitismus, homofobie

Extremismem rozumíme vědomě konané chování ve prospěch politických, náboženských a etnických hnutí a ideologií, které směřuje proti základům demokratického státu. Xenofobní chování pramení ze subjektivně definované jinakosti (cizosti) a vymezení se vůči takové charakteristice. Rasistické chování pramení z představy, že rasa určuje mentální schopnosti a dovednosti člověka. Antisemitské jednání je namířeno proti osobám a objektům židovského charakteru pramenící z negativní percepce židovství. Homofobní chování je vyjádřením nepřátelství vůči lidem s menšinovou sexuální orientací či pohlavní identitou.

U studentů se takové chování projevuje většinou zastáváním dílčích postojů, které nemají silný ideologický základ. Konkrétními projevy je verbální a fyzické napadání spolužáků a zaměstnanců školy kvůli jejich přesvědčení či původu, otevřené zpochybňování oficiálních výkladů historie a demokracie a agitace ve prospěch extremistických hnutí na půdě školy. Příčinou zastávání těchto postojů jsou nevhodné vzory v rodině, nedostatečná komunikace a jen dílčí informace o společenských problémech, vliv vrstevníků a nalézání špatných vzorů.

4.6.1. Strategie pro boj s extremistickými názory a intolerancí

- informovanost studenta: Se studenty jsou probírány současné společenské problémy a je o nich diskutováno. U studentů je podporováno kritické myšlení a jsou vedeni ke kritické analýze dostupných informací. Studenti se dozvídají o demokratických hodnotách a dějinách svého státu, zároveň se učí o tradicích a dějinách národů a států jiných.
- spolupráce s odborníky: Student je seznámen s důvěryhodnými zdroji.

4.7. Poruchy příjmu potravy

Mezi poruchy příjmu potravy patří mentální anorexie a bulimie na jedné straně a obezita na straně druhé. Mentální anorexie je porucha charakteristická úmyslným snižováním tělesné hmotnosti, kterého se dosahuje ohrožujícím omezováním příjmu potravy. Mentální bulimie je charakteristická opakujícími se záchvaty přejídání a následnými drastickými pokusy o kontrolu tělesné hmotnosti (zvracení, přísné diety, hladovky, intenzivní cvičení). Pro mentální anorexii i mentální bulimii je příznačný strach z tloušťky. Obezita je ve většině případů způsobena dlouhodobým nadměrným a nepravidelným přísunem potravy a nedostatkem pohybu. Příčinou poruch příjmu potravy je nepřijetí sebe sama, snaha zavděčit se, snaha vyrovnat se s problémy a se stresem.

4.7.1. Strategie pro boj proti poruchám příjmu potravy

- informovanost studenta: Se studenty jsou probírány zásady zdravého životního stylu včetně zdravé výživy a je upozorňován na negativní dopady poruch příjmu potravy.
- spolupráce s rodinou: Upozornění rodičů na rizika nepravidelné a nezdravé stravy. Informování rodičů o možnosti školního stravování.
- spolupráce s odborníky: Žákovi je zajištěna konzultace u školního psychologa.

4.8. Finanční negramotnost

Finanční gramotností rozumíme žádoucí souhrn znalostí, dovedností a postojů nezbytných pro dosažení finanční prosperity prostřednictvím zodpovědného finančního rozhodování. Cílem finančního vzdělávání je posílení osobní odpovědnosti jedince za hospodaření se svými financemi. Příčinou

nezodpovědného chování může být nedostatečná informovanost o ekonomických zákonitostech, neodhadnutí významu peněz, přílišná důvěřivost a podlehnutí impulzivnímu jednání.

4.8.1. Strategie boje proti finanční ngramotnosti

- informovanost studenta: Se studenty jsou základy ekonomiky probírány v odpovídajících předmětech. U studentů je zároveň podporováno kritické myšlení.
- spolupráce s rodinou: Podpoření zájmu studenta o rodinný finanční rozpočet a zodpovědné chování.
- spolupráce s odborníky: V rámci odborných přednášek jsou studenti seznamováni s konkrétní problematikou rizikového chování.

4.9. Rizikové sexuální chování

Rizikovým sexuálním chováním chápeme předčasný začátek sexuálního života, náhodné známosti, promiskuitu. Takové chování může negativně ovlivnit jedince nejen v přítomnosti, ale i v budoucnosti ve vývoji psychiky, v nakažení se pohlavně přenosnými chorobami (AIDS, syfilis, kapavka), v neplánovaném těhotenství. Dítě či mladistvý může být aktivním konatelem rizikového sexuálního chování, nebo jeho obětí.

4.9.1. Strategie boje proti rizikovému sexuálnímu chování

- informovanost studenta: Žák je seznámen s riziky sexuálního života, s pohlavně přenosnými chorobami, s antikoncepčními prostředky. Je u něj podporován zdravý vztah k sobě samému i ke společnosti.
- spolupráce s odborníky: V rámci přednášek Policie ČR jsou žáci seznámeni s trestně právní úpravou vázanou k této problematice.

5. Analýza současného stavu

Dlouhodobým problémem na naší škole je záškoláctví projevující se na základní i střední škole. Vychází z pocitu selhání ve studiu, nezvládání školních povinností, ale také z pocitu ostrčení a méněcennosti, kdy žák není přijímán v kolektivu. Dalším problémem, jehož je záškoláctví důsledkem, jsou špatné vztahy v rodině. Rodiče se nezajímají o žáka a on tímto způsobem na sebe upozorňuje, nebo naopak žák nezvládá přehnané nároky svých rodičů. V současné době je jednou z příčin stres vyvolaný distanční výukou, která byla nařízena v souvislosti s celosvětovou pandemií.

Stálým problémem na naší škole je šikana a obzvlášť kyberšikana. Žáci často nedomýšlí důsledky svého jednání, nedokážou si představit pozici, do jaké staví oběť šikany. Obzvlášť při častém užívání sociálních sítí a moderních technologií obecně se rozmáhá kyberšikana ve formě chatování či sdílení citlivých informací oběti. Agresor se takto cítí odosobněn a sebejistější. Tento problém je ještě palčivější v současné době, neboť sama distanční výuka vyžaduje užití moderních technologií a tak se zvyšuje riziko kyberšikany.

Na střední škole žáci experimentují s návykovými látkami a nedomýšlí důsledky jejich užívání. Nejčastěji se jedná o kouření cigaret, nebo marihuany a konzumaci alkoholických nápojů. Postupně budovaná závislost na návykových látkách pak vede k dalšímu rizikovému chování jako je záškoláctví, zvýšená agresivita či rizikové sexuální chování.

Poruchy příjmu potravy se vyskytují převážně na střední škole. Nejedná se o krajní případy, ale pozorujeme odklon od zásad zdravé výživy. Na rozdíl od základní školy, kde jsou svačiny zajišťovány školou, si středoškolští studenti volí svačiny sami a preferují nezdravé potraviny jako jsou párky v rohlíku, koblihy, donuty, nebo kola a energetické nápoje.

Ze specifika školy pro sluchově postižené vyplývá větší naivita našich žáků. Žáci často neznají přesný význam slov (to se mj. ukazuje v jejich projevu například na sociálních sítích, kde se vyjadřují velmi nevhodně) a jsou také snáze manipulovatelní. Při představení informací většinou neuplatňují kritickou analýzu a podléhají impulzivnímu jednání, obzvlášť se tak děje ve finančních záležitostech.

6. Cíle preventivního programu a cílové skupiny

Cílem primární prevence je zvýšení odolnosti dětí a mládeže vůči rizikovému chování. Vzhledem k výše uvedené analýze současného stavu jsou našimi hlavními zájmovými okruhy záškoláctví, drogová závislost, alkoholismus, tabakismus, šikana a kyberšikana. Dalšími tématy, kterým se chceme věnovat, jsou zásady zdravé výživy a tedy předcházení vytváření nezdravých stravovacích návyků vedoucí k poruchám příjmu potravy, zásady finanční gramotnosti předcházející nezodpovědnému hospodaření s finančními prostředky, zásady partnerských vztahů a tedy předcházení nezodpovědnému sexuálnímu životu.

Pozitivním cílem je podpora budování pozitivního klimatu ve škole a snaha o zlepšení vztahů v třídním kolektivu. Toho chceme dosáhnout pomocí etické výchovy, která vede žáky k empatii a slušnému chování. Zároveň je cílem podpora kritického myšlení žáků a to jejich seznamováním se současnými společenskými problémy a společnou diskuzí o těchto problémech, poučením o zásadách finanční gramotnosti a představením hodnot demokratického státu.

Cílovými skupinami jsou:

- žáci. Ti představují hlavní cílovou skupinu, na kterou jsou zaměřené preventivní aktivity. Právě jim jsou představovány negativní důsledky škodlivého jednání a právě u nich je snaha takovému jednání předejít.
- pedagogové. Ti odpovídají za preventivní aktivity v rámci třídnických hodin a za akcentování preventivních témat ve výuce. Svou angažovaností mohou účinnost prevence výrazně posílit a být žákům dobrým vzorem.
- rodiče. Ti jsou pro primární prevenci zásadní a mají vliv na jejich efektivnost. Pokud podporují aktivity primární prevence a se školou spolupracují, dávají tak pozitivní příklad svým dětem.
- škola jako celek. Pedagogové i pracovníci školy mají vliv na prevenci jako součást celkového klimatu ve škole. Významné je vedení školy, které určuje směr primární prevence, školní psycholog, který poskytuje podporu a poradenství.

6.1. Krátkodobé cíle

Krátkodobými cíli je seznámit žáky s problémy a riziky nevhodného chování pomocí přednášek, divadelních představení, besed, praktických cvičení. Důležitá je i následná diskuze v rámci třídnických hodin.

Pro žáky naší školy je velmi důležité správně informace předat. Vzhledem ke sluchovému postižení a často také kombinovanému postižení žáků je třeba mluvit jasně a srozumitelně a vše podpořit

filmovou ukázkou, hraním pantomimy, nebo společným řešením konkrétních úkolů. U chybného jednání je nutné hned vysvětlit, v čem je problém a ukázat správnou cestu.

6.2. Střednědobé cíle

Střednědobými cíli je docílit pochopení problémů žáky. Podnítit následné diskuze o problematice nejen s vyučujícími ale i vzájemně mezi žáky. Upozornit na nebezpečí propojení několika forem rizikového chování. Důležitým cílem je zlepšit komunikaci s rodiči žáků. Dále je třeba zlepšit a zefektivnit spolupráci učitelů, vychovatelů na internátě, vedení školy, školního psychologa a dalších zaměstnanců školy, aby bylo možné co nejlépe a včasné působit na žáky v potlačování jejich nevhodného chování. Je nutné neustále hledat cesty k lepšímu porozumění.

6.3. Dlouhodobé cíle

Dlouhodobým cílem primární prevence na naší škole je student, který zná riziková jednání a umí se vůči nim vymezit, je schopen kriticky přemýšlet o sobě, společnosti a problémech současného světa a je plnoprávným členem naší demokratické společnosti.

7. Způsoby realizace preventivního programu

7.1. Koordinace preventivních aktivit na škole

S programem primární prevence a jeho realizací je seznámen ředitel školy, dále zástupci ředitele školy. Na pedagogické radě jsou s programem seznámeni všichni pracovníci školy, nově příchozím kolegům je program poskytnut. Cíle programu jsou konzultovány s výchovnou poradkyní.

7.2. Metody práce

Na naší škole se uplatňuje ve zvýšené míře individuální přístup k žákům. Ve třídnických hodinách jsou akcentována témata primární prevence. Tato témata jsou také zařazena do jednotlivých vyučovacích předmětů. Probíhají besedy, přednášky, diskuze s odborníky a divadelní představení. To vše je následně reflektováno právě ve třídnických hodinách. Je podporována kolektivní práce žáků, stejně jako samostatná. Pořádají se sportovní soustředění a jsou nabízeny zájmové aktivity. Důležité jsou konzultace a poradenské činnosti poskytované školou.

7.3. Metodické učební materiály a další pomůcky

Výchovný poradce a školní metodik prevence mohou poskytnout dostatek materiálů pro pedagogy i rodiče. Jedná se o odbornou literaturu, videokazety, brožurky a doporučení relevantních internetových zdrojů, stejně tak odkázání na program prevence MŠMT.

Seznam odborné literatury (výběr)

- KOLÁŘ, M.: Bolest šikanování. Portál 2001.
- KOLÁŘ, M.: Nová cesta k léčbě šikany. Portál 2011.
- MAREŠ, J.: Sociální klima školní třídy. IPPP 1998.
- TÄUBNER, V.: Metodika sexuální výchovy pro učitele, vychovatele, rodiče a studenty učitelství. Praha, Státní zdravotní ústav, 1996.
- NEŠPOR – PROVAZNÍKOVÁ: Slovník prevence problémů způsobených návykovými látkami – pro rodiče a pedagogy. Praha, Státní zdravotní ústav, 1996.

Online (výběr)

- Seznam se bezpečně – Seznam.cz a MŠMT
- zásady přístupu k dětem, žákům, studentům s PAS v rámci vzdělávacího procesu [dostupné z: <https://www.msmt.cz/file/49807/>]

7.4. Spolupráce s odborníky

Škola zajišťuje poradenskou službu, disponuje výchovným poradcem, školním metodikem prevence, školním psychologem a speciálně pedagogickým centrem. Zároveň zprostředkovává informace o konkrétních institucích a odbornících. Úzce pak spolupracuje s PhDr. Pavlou Kosinkovou, Policií ČR – oddělením prevence, Městskou policií hlavního města Prahy, organizací Člověk v tísni, Společností pro vzdělávání a mládež ČSTVS, VZP, organizací Nautis.

7.5. Vzdělávání pedagogů

Výchovný poradce, školní metodik prevence a další zaměstnanci školy se vzdělávají v rámci seminářů a akreditovaných kurzů zabývajících se problematikou šikany, nezdravého životního stylu a dalšího rizikového chování. Všichni učitelé a vychovatelé byli proškoleni v zásadách první pomoci.

7.6. Aktivity pro rodiče

Škola se snaží s rodiči spolupracovat neustále. Informuje je o vzdělání a chování studenta a řeší společně s nimi případné problémy. Seznamuje je také se školním řádem a způsobem řešení přestupků podle něj. Rodiče se mohou rovněž kdykoliv obrátit s problémem na výchovného poradce, který jim poskytne individuální konzultace a podle potřeby nasměruje k dalšímu odborníkovi. Kromě individuálních konzultací a poradenství škola nabízí besedy pro rodiče, doporučení pro metodiku práce s dětmi a odbornou literaturu. Škola disponuje speciálně pedagogickým centrem, které pomáhá rodičům po zjištění sluchové vady u dítěte. Zároveň škola poskytuje školské radě informace o programu primární prevence a jeho realizaci na škole.

7.7. Aktivity pro žáky

Žáci jsou obeznámeni s možností konzultovat své problémy s vedením školy, třídním učitelem, výchovným poradcem, metodikem prevence, školním psychologem a dalšími odborníky.

Škola nabízí žákům volnočasové aktivity a pořádá školy v přírodě, lyžařský kurz, výměnné a poznávací zájezdy do zahraničí a různé výlety či poznávací exkurze. V rámci takových aktivit je žák veden k posilování pozitivních vztahů s vrstevníky i pedagogy a zároveň k sebepoznání a sebedůvěře. V průběhu těchto aktivit jsou děti motivovány k dobrému vztahu k přírodě a zdravému životnímu stylu. V rámci vyučování žáci navštěvují divadla, kina, knihovny, nebo výstavy.

7.8. Zařazení preventivních témat do výuky

7.8.1. Mateřská škola

V mateřské škole neprobíhá prevence v pravém slova smyslu, jedná se spíše o úvod dítěte do společnosti. Děti se učí formou hry. Jsou u nich budovány základní návyky (hygienické, sociální, návyky zdravého životního stylu, smysluplné využití volného času) a také dovednosti pro nástup na základní školu.

7.8.2. Základní škola

Na základní škole se žáci s jednotlivými tématy prevence setkávají v různých předmětech. V českém jazyce se dítě seznamuje s mateřským jazykem a buduje si pozitivní vztah ke své zemi. V prvouce se žák učí o světě kolem sebe a je upozorňován na zdravý životní styl a ochranu životního prostředí. Ve vlastivědě žák poznává významná místa ČR, seznamuje se v základech s dějinami ČR, což vede k posílení národní hrdosti. V hodinách tělesné výchovy se žák seznamuje s vlastním tělem, s různými sporty, kterým se může věnovat ve svém volném čase, učí se pracovat ve skupině a domlouvat se na kompromisu.

Cílem primární prevence na prvním stupni základní školy je osvojení hygienických návyků, získání základních sociálních dovedností včetně orientace v dopravním provozu, získání základních informací o škodlivosti návykových látek, pochopení důležitosti být obezřetný při kontaktech s cizími lidmi.

Na druhém stupni základní školy je primární prevence realizována rovněž v různých předmětech. V českém jazyce se žáci učí o významných postavách české i světové literatury, což vede k rozvoji slovní zásoby a ta jim umožňuje lépe vyjadřovat vlastní názor. V občanské výchově se žák dozvídá o fungování společnosti a fungování rodiny jako základní jednotky společnosti. V rámci občanské výchovy se také žáci dozvídají o odlišnostech (národních, společenských, náboženských) a jsou vedeni k respektu. V hodinách přírodopisu se prohlubují znalosti o světě kolem nás, zároveň je ale žák seznamován s vývojem člověka a života a upozorňován na úskalí jednotlivých fází. V chemii se žák dozvídá o složení věcí kolem sebe a je varován před škodlivostí návykových látek. V dějepise se pak seznamuje s vývojem společnosti od dob pravěku až do současnosti a učí se hledat souvislosti mezi jednotlivými událostmi a kritickému myšlení. V tělesné výchově žák rozvíjí znalosti o sportech a učí se základům tělesné kultury.

Cílem primární prevence na druhém stupni základní školy je získání povědomosti o návykových látkách a jejich negativních účincích na lidský organismus, získání informací o fungování společnosti a fungování jednotlivce ve společnosti, zvládání nebezpečných situací, posílení zdravého sebevědomí žáka a jeho schopnosti vyjadřovat svůj názor, učení žáka respektu k sobě, druhým a přírodě.

7.8.3. Střední škola

Na střední škole je primární prevence součástí třídnických hodin, všeobecných předmětů a odborných předmětů. V českém jazyce se žák do hloubky seznamuje s díly české a světové literatury. V takových dílech je patrná problematika mezilidských vztahů a její dopad na jednotlivce a společnost. Skrze literaturu lze dokumentovat proměny společnosti a jejích hodnot, popř. akceptaci jednotlivých jevů. V dílech literatury jsou přibližovány dějinné události a dílo samo je tvořeno v určité době, které odpovídá. Český jazyk z pohledu prevence vede ke kritickému myšlení, k uvažování v souvislostech, k umění diskuze a k rozšiřování vlastních obzorů. Cizí jazyky rozvíjejí myšlení a paměť, bourají jazykové bariéry mezi lidmi. Pomáhají bourat předsudky a tím pádem zabraňují rozvoji xenofobie u jedince. Zeměpis a dějepis poskytuje nenahraditelnou pomoc při studiu různých kultur a mentalit, což vede k respektu před jinakostí. Zatímco dějepis informuje o společenských problémech s důrazem na jejich kořeny, zeměpis na tyto problémy nahlíží z geografického hlediska a hledá jejich přírodní předpoklady. Pomáhá pochopit křehkost světového uspořádání, které je závislé, jak na kultuře, tak i na přírodě. Cizí jazyky, dějepis a zeměpis z hlediska prevence pomáhají bourat bariéry mezi lidmi, kladou důraz na spolupráci lidí, na překonání odlišnosti a na uvědomění si společných cílů a hodnot lidstva. V matematice žák probírá základní pojmy z ekonomiky, je varován před nástrahami finančního světa a učí se aplikovat mechanismy výpočtů na běžný život. Matematika z pohledu prevence vede k

obezřetnosti ve finančním světě a varuje před konkrétními nástrahami. V občanské nauce žák prohlubuje své znalosti ze základní školy. Občanská nauka sestává z jednotlivých humanitních věd, přičemž z každé vědy si žák osvojí základy. V politologii se mu dostává informací o státě, jeho fungování a jeho funkci. Žák učení se o Ústavě ČR osvojuje hodnoty našeho státu. V psychologii žák poznává sebe samého a učí se o místech, kde může v případě nutnosti nalézt pomoc ve svém životě. V sociologii žák poznává své role ve společnosti a jak je zastávat. Je informován o negativních jevech a jejich dopadech na jedince, je varován, že některé z těchto jevů jsou protiprávní a jsou postihovány dle zákona (domácí násilí, drogová závislost, ideologie odporující demokracii). V občanské nauce z pohledu prevence žák prohlubuje své znalosti s důrazem na negativní jevy ve společnosti, učí se takové jevy rozeznávat a důsledně odmítat, učí se o svém místě ve společnosti. Občanská nauka ve spolupráci s biologií informují o sexuální výchově z hlediska společnosti a z hlediska biologického (rizika sexuálního života). V chemii žák prohlubuje znalosti o nebezpečných látkách, je upozorňován, jak se chovat v nebezpečných situacích (například požár). Chemie v součinnosti s naukou o výživě poskytuje informace o složení potravin, o vlivu racionální výživy na zdraví, upozorňuje na nebezpečí poruch příjmu potravy. Ekologie a biologie přinášejí žákovi informace o přírodních problémech současného světa a žák přispívá k jejich řešení. Chemie, nauka o výživě, ekologie, biologie z hlediska prevence informují o zdravém životním stylu (zdravá výživa je jeho nedílnou součástí) a o vstřícném postoji ke světu kolem (zájem o etickou stránku jídla, omezení produkce odpadu, třídění odpadu...). V tělesné výchově žák nachází smysluplné využití času. Žák již zná své tělo a nyní pokračuje v osvojení pravidelných sportovních aktivit jako základu zdravého životního stylu. Z pohledu prevence přináší tělesná výchova důraz na zdravý životní styl a umění spolupráce a smysluplné využití volného času. V předmětu komunikační dovednosti se žák setkává s různými běžnými životními situacemi a nacvičuje své jednání v nich. Předmět se dotýká všech důležitých společenských jevů. S žáky je vedena diskuze o takovýchto jevech či současných problémech. Smyslem je podporovat diskuzi a samostatné uvažování. Z pohledu prevence komunikační dovednosti vedou k umění diskuze, projevení názoru podloženého fakty a informovanost o problémech ve světě. Odborné předměty představují samostatnou kategorii, protože zde se student učí praktickým dovednostem nezbytným pro výkon svého budoucího povolání. Z hlediska prevence tyto předměty pomáhají žákovi uvědomit si své místo ve společnosti a získat sám v sebe důvěru. Posilují kreativitu, schopnost řešit nenadálé problémy, kolegiální a spolupráci. Představují neocenitelný odrazový můstek do pracovního života.

Cílem primární prevence na střední škole je zdravý a sebevědomý jedinec, který se orientuje v současném světě a je schopen zapojit se do pracovního procesu stejně jako se plně integrovat do společnosti.

7.9. Třídnické hodiny

V třídnických hodinách je větší časový prostor pro diskuzi se žáky o důležitých tématech týkající se primární prevence. Žák je podporován v samostatném myšlení a v kritické analýze informací. Učitel zároveň podporuje diskuzi mezi žáky a učí je ohleduplnosti a respektu jednoho ke druhému. Žáci rovněž pracují nejen samostatně ale i ve skupině, tím se učí akceptovat odlišné názory a umění kompromisu. Smyslem třídnických hodin je redukce napětí a stresu ve třídě a posilování pozitivního klimatu.

8. Zhodnocení aktivit školního roku 2020/2021

Školní rok 2020/2021 neproběhl standardním způsobem. Vzhledem k pokračující celosvětové pandemii covid-19 byl i tento školní rok poznamenán opatřeními a převážná část výuky v tomto školním

roce probíhala distanční formou. Z tohoto důvodu nebylo možné uskutečnit tradiční odborné přednášky tak, jak byly naplánované včetně přesunutých přednášek na pozdější termín. Přesto primární prevence na naší škole probíhala.

Těžiště prevence nežádoucího chování se v období distanční výuky přesunulo do online světa. Naše školní psychologové byly velmi nápomocné dětem a studentům. Pomocí online konzultací jim pomáhaly adaptovat se na nestandardní situaci. Pedagogové se v rámci třídnických hodin a pedagogických intervencí i soukromých konzultací snažili pomoci studentům překonávat výzvy distančního vzdělávání a byli jim oporou při obtížích. Stejně tak se zintenzivnila spolupráce s rodinou. Obzvláště třídní učitelé byli v častém kontaktu s rodinami žáků a studentů a čerpali i zde podněty pro třídnické hodiny.

Z témat primární prevence s ohledem na současnou situaci bylo intenzivně akcentováno téma duševního zdraví, výchova ke zdravému životnímu stylu a smysluplné využití volného času. Vzhledem k tomu, že distanční výuka vyžaduje užívání moderních technologií a zvyšuje se tedy čas žáka/studenta strávený u počítače, zaměřily se třídnické hodiny ve zvýšené míře na potírání zárodků kyberšikany a podporování zdravých vztahů mezi žáky.

Učitelé a vychovatelé se v tomto školním roce vzdělávali samostudiem (materiály uvedené v Preventivním programu pro školní rok 2020/2021, problematika autismu z informačního portálu AutismPort zřízený Národním ústavem pro autismus a jiné).

V tabulce jsou vypsány akce, které proběhly v minulém školním roce.

10.9.2020 – 9:00	Divadelní představení na téma kyberšikana (SŠ)
10.9.2020 – 10:15	Divadelní představení na téma kyberšikana (ZŠ)
16.9.2020 – 10:00	Drogy a zákon (druhý stupeň ZŠ)
16.9.2020 – 10:00	Sociálně patologické jevy (SŠ – neslyšící studenti)
16.9.2020 – 10:00	Sociálně patologické jevy (SŠ – slyšící studenti)

9. Předpokládané aktivity pro školní rok 2021/2022

30.11.2021	VZPoura úrazům – (ZŠ)
30.11.2021	VZPoura úrazům – (SŠ)
7.12.2021 – 10:00	Bezpečné chování a nebezpečné situace (ZŠ – první stupeň)
8.12.2021 – 10:00	Bezpečné chování a nebezpečné situace (ZŠ – druhý stupeň)
9.12.2021 – 10:00	Kyberšikana (SŠ – slyšící žáci)
10.12.2021 – 10:00	Kyberšikana (SŠ – neslyšící žáci)
10.1.2022 – 10:00	První pomoc (SŠ – slyšící žáci)
11.1.2022 – 10:00	První pomoc (SŠ – neslyšící žáci)
12.1.2022 – 10:00	První pomoc (ZŠ – druhý stupeň)
13.1.2022 – 10:00	Požární prevence (SŠ – slyšící žáci)
14.1.2022 – 10:00	Požární prevence (SŠ – neslyšící žáci)
17.1.2022 – 10:00	Požární prevence (ZŠ – druhý stupeň)

Další aktivity týkající se prevence budou upřesněny.

10. Nadstavbové aktivity v rámci školy

Nadstavbovými aktivitami rozumíme vše, co se pro žáky připravuje nad rámec běžné výuky. Je to den otevřených dveří, který slouží především k prezentaci školy a dává možnost seznámit rodiče s koncepcí školy a její prací. Je to vánoční jarmark, na kterém žáci prezentují svoje dovednosti a výrobky. Tímto je posilováno pozitivní klima ve škole a kladný vztah ke škole. Dále je to schránka důvěry, kam mohou žáci anonymně vkládat své dotazy směrem k vedení školy, výchovnému poradci a ke školnímu metodikovi prevence. Na řešení dotazů a problémů se následně podílí vedení školy, výchovný poradce, školní metodik prevence a třídní učitelé.

11. Celkový rozpočet

Celkový rozpočet činí přibližně 3000 – 4000 Kč na platbu lektorů a doplnění literatury.

12. Závěr

Preventivní program je zaměřený na osobnostní a sociální rozvoj žáků. Je určen pro žáky i pedagogické pracovníky školy, ale i pro rodinu žáka. Jeho cílem je vedení k pozitivnímu klimatu ve škole a předcházení rizikového chování žáků a studentů jejich informováním. Důležité je jeho naplňování po celý školní rok.

V Praze dne 26. 8. 2021

Zpracovaly:

Ing. Jelena Malá
(školní metodik prevence)

PaedDr. Viola Rašínová
(výchovný poradce)

Schválil:

Mgr., Mgr. Václav Chmelíř
(ředitel školy)